

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Černým, Ph. D., ve věci

žalobkyně: **nezletilá M. M. L. B.**, narozená dne X
jednající zákonnou zástupkyní MUDr. T. L. B., narozenou dne X
obě bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 00 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 5. 2023, č. j. MPSV-2023/112086-916,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 5. 2023, č. j. MPSV-2023/112086-916, jímž bylo zamítnuto její odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Ústí nad Labem, kontaktního pracoviště Most (dále jen „úřad práce“) ze dne 2. 1. 2023, č. j. 540/2023/MOS (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím úřad práce nepřiznal žalobkyni příspěvek na péči.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

Žaloba

2. Žalobkyně v podané žalobě vyjádřila své přesvědčení, že posudkoví lékaři nedostatečně vyhodnotili dopad jejího zdravotního postižení na schopnost zvládat základní životní potřeby. Žalobkyně zastávala názor, že kromě uznaných základních životních potřeb péče o zdraví a osobní aktivity samostatně nezvládá i základní životní potřeby orientace a komunikace. K základní životní potřebě orientace žalobkyně uvedla, že vzhledem k diagnóze poruchy autistického spektra nemá přiměřené duševní kompetence, neorientuje se v přirozeném sociálním prostředí a obvyklých situacích, v nichž nepřiměřeně reaguje. Žalobkyně nechce chodit sama na neznámá místa, neboť se obává, že se ztratí a nezvládne se zeptat na cestu. K základní životní potřebě komunikace žalobkyně uvedla, že má problém dorozumět se s ostatními osobami, zejména s učiteli a spolužáky, zkresleně chápe obsah sdělovaných zpráv a komunikace je neefektivní. Žalobkyně připomněla, že porucha komunikace patří mezi základní diagnostická kritéria poruch autistického spektra. Žalobkyně dále s odkazem na nález PhDr. T. uvedla, že se za svou diagnózu stydí, a proto se snaží na sobě nedat nic najevo a přizpůsobit se prostředí, nicméně se jí to nedaří, což jí způsobuje strachy, úzkosti, deprese, nedůvěru v jiné lidi až suicidiální tendence. K této skutečnosti se posudkoví lékaři dosud nevyjádřili, což činí posudkové závěry vadnými a neúplnými. Žalobkyně rovněž poukázala na netolerantní přístup společnosti k lidem trpícím poruchami autistického spektra.
3. Žalobkyně dále namítla, že v jejím diagnostickém souhrnu nebyla uvedena diagnóza uterus duplex, přestože nález prokazující tuto diagnózu byl ve správním řízení doložen. Žalobkyně dále namítla, že posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ústí nad Labem (dále jen „posudková komise“) je neúplný a nevypořádal se s všemi relevantními skutečnostmi, zejména s psychiatrickými nálezy z poslední doby. Z nálezů MUDr. Š. ze dne 19. 10. 2022 a 26. 1. 2023 vyplývá, že má žalobkyně horší orientaci v sociálních situacích, cizích prostorech, deficity v oblasti sociálních dovedností a komunikační oblasti, přičemž celkové chápání sociálních situací a vztahů je pod úrovní jejích rozumových schopností. Žalobkyně dále připomněla, že jí byla PhDr. T. dne 8. 7. 2020 během vyšetření v Nautis Praha stanovena diagnóza vysokofunkčního autismu, a to na základě klinicky standardizovaných testů. Z výsledků tohoto vyšetření vyplynulo, že u žalobkyně je symptomatologie autismu masivně vyjádřena, což má velký vliv na její fungování v běžných životních situacích. Žalobkyně zdůraznila, že nesimuluje, nýbrž má opravdu velké potíže, se kterými se ovšem posudkoví lékaři řádně nevypořádali. Žalobkyně dále poukázala na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž platí, že aby byl posudek přesvědčivý, musí se vypořádat se všemi relevantními skutečnostmi a jeho závěry nesmí být zpochybněny obsahem jiného posudku nebo lékařské zprávy. V případě žalobkyně jsou k dispozici lékařské zprávy z oboru psychologie a psychiatrie, se kterými jsou posudky vypracované ve správním řízení v evidentním rozporu. Na podporu svých tvrzení žalobkyně navrhla provedení důkazu dokumentací úřadu práce a posudkovou dokumentací Okresní správy sociálního zabezpečení Most.

Vyjádření žalovaného k žalobě

4. Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že posudková komise zasedala v odborném složení, při posuzování byl přítomen jak posudkový lékař, tak odborník z oboru dětské psychiatrie, žalovaný proto neměl pochyb o odbornosti posudkové komise. Žalobkyně nebyla k jednání posudkové komise pozvána, neboť podkladová dokumentace byla k posouzení zdravotního stavu dostatečná. Posudková komise měla k dispozici i odborné lékařské zprávy a vyjádřila

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

se k jednotlivým neuznaným základním životním potřebám. Žalovaný pokračoval, že se v napadeném rozhodnutí vyjádřil i k odvolacím námitkám. Rovněž připomněl, že při posuzování zdravotního stavu není prioritní samotná diagnóza posuzované osoby, nýbrž objektivní funkční dopady onemocnění na schopnost zvládat základní životní potřeby. Posuzování zdravotního stavu pro účely zákona o sociálních službách upravuje Instrukce náměstkyně pro řízení sekce pojistných systémů č. 15/2016, která uvádí standardy vývoje dítěte, podle nichž je hodnoceno, na základě jakých aktivit dítěte lze posoudit poskytování mimořádné péče a s tím spojené případné nezvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení. Žalovaný dále zdůraznil, že potřeba občasných připomenutí či kontroly v oblasti péče o vlastní osobu se jako mimořádná péče nehodnotí. Žalovaný shrnul, že považoval posudek posudkové komise za odborný, stěžejní a úplný důkazní prostředek, na jehož základě bylo možné rozhodnout. Řízení bylo provedeno v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“) a zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, žalovaný nepovažoval napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné. Závěrem svého vyjádření žalovaný soud navrhl zamítnutí žaloby.

Posouzení věci soudem

5. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) bez jednání, neboť žalobkyně ani žalovaný soud nesdělili nesouhlas s tímto postupem, přičemž byli poučeni, že nevyjádří-li se do dvou týdnů od doručení výzvy, má se za to, že souhlas udělili.
6. Napadené rozhodnutí soud přezkoumával podle části třetí dílu prvního hlavy druhé s. ř. s., která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanoveních § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.
7. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
8. Smyslem zákona o sociálních službách je úprava podmínek poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči. Příspěvek na péči, který je předmětem řízení v dané věci, se podle § 7 téhož zákona poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle tohoto zákona při zvládání základních životních potřeb osob. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu. Nárok na něj má osoba, která splňuje předpoklady uvedené v § 4 odst. 1 téhož zákona, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8 uvedeného zákona, pokud jí tuto pomoc poskytuje osoba blízká nebo asistent sociální péče nebo poskytovatel sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb nebo dětský domov, anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

typu; nárok na příspěvek má tato osoba i po dobu, po kterou je jí podle zvláštního právního předpisu poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace. O příspěvku rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce.

9. Podle § 8 odst. 1 uvedeného zákona osoba (do 18 let věku), která vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby, se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve a) stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři základní životní potřeby, b) stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat čtyři nebo pět základních životních potřeb, c) stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat šest nebo sedm základních životních potřeb, d) stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat osm nebo devět základních životních potřeb.
10. Dle § 9 uvedeného zákona se při posuzování stupně závislosti u osob do 18 let věku hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví a osobní aktivity. Při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplyvá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku. Bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví prováděcí právní předpis (§ 9 odst. 4, 5 a 6 téhož zákona).
11. Podle § 1 odst. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „vyhláška“), za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.
12. Bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví vyhláška. Dle § 2 odst. 1 vyhlášky se při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení. Dle § 2a vyhlášky, pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Dle § 2b vyhlášky pokud osoba do 18 let věku nemá z důvodu nízkého věku a tomu odpovídajícímu stupni biopsychosociálního vývoje ještě vyvinutou schopnost zvládat některou ze základních životních potřeb nebo některou aktivitu, které jsou vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce, není pro účely posuzování stupně závislosti považována za osobu, která je neschopna základní životní potřebu zvládat. To neplatí, pokud osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu při zvládání základní životní potřeby nebo některé aktivity, které jsou vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce, vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby.

13. Podle písm. b) přílohy č. 1 k vyhlášce se za schopnost zvládat základní životní potřebu orientace považuje stav, kdy osoba je schopna poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, mít přiměřené duševní kompetence, orientovat se osobou, časem a místem, orientovat se v přirozeném sociálním prostředí, orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat.
14. Podle písm. c) přílohy č. 1 k vyhlášce se za schopnost zvládat základní životní potřebu komunikace považuje stav, kdy osoba je schopna vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a porozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům, používat běžné komunikační prostředky.
15. Z obsahu předloženého správního spisu soud zjistil, že dne 17. 8. 2022 podala žalobkyně prostřednictvím své zákonné zástupkyně žádost o příspěvek na péči. Dne 7. 9. 2022 se v místě bydliště žalobkyně uskutečnilo sociální šetření, ze kterého vyplynulo, že žalobkyně je místem a časem plně orientována. Paměť má v pořádku, ale udává zapomínání. Žalobkyně nosí brýle na dálku i na blízko, má astigmatismus, sluch má v pořádku. Žalobkyně odmítá chodit ven a mezi lidi kvůli autismu a sdělila, že si občas hůře pamatuje věci, nerozeznává obličeje ostatních lidí. Žalobkyně má duševní kompetence přiměřené věku a zdravotnímu stavu, reaguje přiměřeně v obvyklých situacích, nicméně se nechce stýkat s ostatními lidmi. Dále bylo v sociálním šetření zjištěno, že žalobkyně komunikuje, odpovídá, komunikaci rozumí, nemá vadu řeči, zvládá se podepsat i napsat delší text a obsluhuje mobilní telefon. Žalobkyně nechce komunikovat s cizími lidmi, vyhýbá se konverzaci. Žalobkyně studuje gymnázium, je to pro ní hodně náročné, kamarádky nemá, nenavštěvuje společenské akce a vyhledává pouze aktivity, které může dělat sama.
16. V posudku o zdravotním stavu žalobkyně ze dne 22. 11. 2022 dospěl posudkový lékař Okresní správy sociálního zabezpečení Most MUDr. F. I. k závěru, že žalobkyně nezvládá pouze jednu základní životní potřebu, a to osobní aktivity. Na základě tohoto posudku vydal úřad práce prvostupňové rozhodnutí, kterým žalobkyni nepřiznal příspěvek na péči s odůvodněním, že se žalobkyně nepovažuje podle § 8 odst. 1 zákona o sociálních službách za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby, nýbrž je osobou do 18 let věku, která nesplňuje zdravotní podmínky pro uznání stupně závislosti. Proti prvostupňovému rozhodnutí podala žalobkyně prostřednictvím své zákonné zástupkyně odvolání, v němž považovala posudek posudkového lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Most ze dne 22. 11. 2022 za neúplný, nesrozumitelný, neobjektivní, nepřesvědčivý a neodpovídající jejímu reálnému zdravotnímu stavu. Žalobkyně v odvolání namítala, že v posudku absentuje Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

vyjádření, zda se v jejím případě jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Žalobkyně namítala nedostatečnou odbornost posudkového lékaře a nezvládání základních životních potřeb mobilita, orientace, komunikace, stravování, péče o zdraví a osobní aktivity. Žalobkyně konečně upozornila na skutečnost, že posudkový lékař v posudku ze dne 22. 11. 2022 nereagoval na nález psychiatra ze dne 19. 10. 2022.

17. V odvolacím řízení si žalovaný nechal v souladu s § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, pro účely odvolacího řízení vypracovat posudek posudkové komise ze dne 25. 4. 2023, jejímž členem byl lékař z oboru dětské psychiatrie MUDr. P. Z. Posudková komise vycházela při svém zkoumání z posudkového spisu Okresní správy sociálního zabezpečení Most, ze spisu odvolacího orgánu, ze záznamu ze sociálního šetření ze dne 7. 9. 2022 a z lékařských zpráv doložených v průběhu správního řízení. Posudková komise podrobně shrnula obsah lékařských zpráv a dospěla k závěru, že u žalobkyně se jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, v jehož důsledku samostatně nezvládala celkem dvě základní životní potřeby, a to péče o zdraví a osobní aktivity. Posudková komise konstatovala, že žalobkyně je plně orientovaná, chování, komunikace, paměť a intelekt jsou v normě, zrak a sluch věku přiměřený funkční nález, bez poruchy kognice a bez fatické poruchy, kardiopulmonálně kompenzovaná bez projevů oběhové nedostatečnosti, břicho bez popisované hmatné patologie, kontinentní. HKK bez deformit a popisovaných závažných funkčních deficitů s aktivní hybností, DKK bez zánětlivých změn a otoků, jinak bez popisovaných těžkých funkčních deficitů a defigurací či destrukce skeletu. Žalobkyně je neurologicky orientovaná bez lateralizace, stoj a chůze samostatné. Posudková komise uvedla, že výsledky kontrolního psychologického vyšetření ukazují, že žalobkyně je nadprůměrně inteligentní s projevy LMD. Žalobkyně je introvertní, vnitřně citlivá a snadno zranitelná, její osobnost je dětská a ve vývoji. Posudková komise dále uvedla, že podrobně prostudovala i výsledky sociálního šetření, které vzala při hodnocení zdravotního stavu nezletilé žalobkyně v úvahu a které bylo provedeno v souladu se zdravotním stavem žalobkyně. Posudková komise nicméně zdůraznila, že při hodnocení zdravotního stavu musí vycházet především z funkčních důsledků zdravotního postižení.
18. Posudková komise se neztotožnila zcela se závěrem posudkového lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Most, neboť oproti tomuto posudku navíc shledala potřebu mimořádné péče u základní životní potřeby péče o zdraví, na stupni závislosti se nicméně nic nezměnilo. Posudková komise dále uvedla, že nenalezla objektivní funkční korelát k samostatnému nezvládání základních životních potřeb mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena a výkon fyziologické potřeby. U základních životních potřeb neuznaných za nezvládnuté posudková komise uvedla, že nebyla prokázána příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat tyto základní životní potřeby v přijatelném standardu, případně s použitím facilitátorů. Žalobkyni je poskytována péče zvýšená, nikoli mimořádná. Posudková komise rovněž zastávala názor, že v odvolání namítané skutečnosti nemají oporu v objektivně dokladovaném zdravotním stavu a zjištěný rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností žalobkyně je dostatečný k pravidelnému zvládání základních životních potřeb v přijatelném standardu, případně pomocí facilitátorů. Posudková komise dále uvedla, že doložené lékařské nálezy jsou v souladu s výsledkem posouzení a uzavřela, že žalobkyně ke dni vydání napadeného rozhodnutí nebyla osobou do 18 let věku, která se podle § 8 odst. 1 zákona o sociálních službách považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby. Z důvodu

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu vyžadovala každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby, nebyla však neschopna zvládat alespoň tři základní životní potřeby.

19. Soud se nejprve zabýval námitkami žalobkyně, že kromě uznaných základních životních potřeb samostatně nezvládá i základní životní potřeby orientace a komunikace.
20. Podle § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách ve znění účinném do 31. 12. 2023 platilo, že při posuzování stupně závislosti osoby vychází okresní správa sociálního zabezpečení ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, popřípadě také z vyšetření dětského klinického psychologa v případě pervazivních vývojových poruch, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře.
21. Zdejší soud připomíná, že k otázce posuzování nároků na příspěvek na péči se opakovaně vyjadřoval Nejvyšší správní soud, jenž např. v rozsudku ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009-53, vyslovil, že posouzení stupně závislosti osoby pro účely rozhodování o příspěvku na péči v řízení v prvním stupni i v řízení odvolacím musí vycházet z hodnocení všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách. Zdůraznil, že „[n]a výsledný lékařský posudek, který je v tomto řízení stěžejním důkazem, je třeba klást požadavek úplnosti a přesvědčivosti. Nenaplnění těchto požadavků je vadou řízení před správním orgánem ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.“ Na tento rozsudek navázal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013-25, kde zdůraznil, že „[v] řízení o nároku na příspěvek na péči podle zákona ... o sociálních službách je povinností odvolacího správního orgánu žádat po posudkové komisi doplnění posudku, pokud posudková komise postavila své hodnocení na rozporných podkladech, aniž by rozpory sama odstranila nebo vysvětlila. Tak tomu může být v případě, že se objeví rozpor mezi výsledkem šetření sociálního pracovníka a názorem posudkové komise, aniž by posudková komise sama provedla vlastní přeshetření zdravotního stavu žadatele o příspěvek na péči.“
22. V rozsudku ze dne 24. 3. 2021, č. j. 4 Ads 495/2019-71, Nejvyšší správní soud shrnul, že „... pokud z podkladů lékařského posudku vyplývá, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a orgány lékařské posudkové služby přesto takovou základní životní potřebu považují za zvládanou, je jejich povinností tento závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit. Posudek posudkové komise je zpravidla rozhodujícím důkazem při posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí. I proto je nezbytné, aby splňoval požadavek úplnosti, celistvosti a přesvědčivosti a aby se vypořádal se všemi rozhodujícími skutečnostmi. Posudek totiž na podkladě odborných lékařských vyšetření obsahuje závěry o funkčním dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu posuzované osoby na její schopnost zvládat základní životní potřeby. Posudkový závěr by tedy měl být v tomto směru náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý i pro soud, který nemá, a ani nemůže mít, odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení závisí především.“ Nejvyšší správní soud podotkl, že odvolací orgán nesmí pouze převzít závěry posudkové komise, aniž by se jimi podrobněji zabýval z pohledu tvrzených rozporů či nedostatků, a uzavřel, že posudek nesplňující požadavky úplnosti, celistvosti a přesvědčivosti zakládá vadu řízení před správním orgánem.
23. V návaznosti na shora uvedené skutečnosti soud považuje za nutné zdůraznit, že za zvládnuté se považují i takové základní životní potřeby, jestliže jsou osobou zvládnuty v přijatelném standardu za pomoci různých kompenzačních pomůcek (francouzské hole, brýle, naslouchadla) či zvýšeném dohledu dospělé osoby nad nezletilým dítětem (příprava oblečení, naservírování jídla, připomínání mytí rukou). Tento přijatelný standard však

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

neznamená to samé jako zvládání základních životních potřeb zcela zdravým a ničím neomezeným jedincem, snižená kvalita výkonu některých základních životních potřeb tak nemůže založit nárok na příspěvek na péči.

24. Soud v daném případě hodnotil, zda je posudek posudkové komise ze dne 25. 4. 2023 přesvědčivý a úplný tak, aby nebylo pochyb o jeho objektivnosti a správnosti. Soud nemá ve věci pochyb o odbornosti komise a její způsobilosti hodnotit zdravotní stav žalobkyně podle právní úpravy příspěvku na péči.
25. Posudková komise k základní životní potřebě orientace uvedla, že žalobkyně je schopna rozeznávat zrakem a sluchem, má brýlovou korekci, pozná blízké a cizí osoby, je plně orientována. Osobnostní obtíže nejsou podle názoru posudkové komise důvodem uznání této základní životní potřeby za nezvládnutou. Nezletilá žalobkyně nemá prokázáno těžké postižení kognice, mnestických, smyslových ani duševních funkcí ve smyslu ztráty orientace. Posudková komise vyjádřila své přesvědčení, že žalobkyně zvládá tuto základní životní potřebu v rámci širší normy jako dítě stejného věku bez zdravotního postižení. Podle názoru soudu závěry posudkové komise plně korespondují se závěry sociálního šetření ze dne 7. 9. 2022, podle něhož je žalobkyně plně orientována a má věku a zdravotnímu stavu přiměřené duševní kompetence. Žalobkyně oproti tomu uváděla, že kvůli poruše autistického spektra nedisponuje přiměřenými duševními kompetencemi ke zvládání orientace. Soud upozorňuje, že podle čl. 6 odst. 2 písm. a) Metodického pokynu ředitele odboru posudkové služby pro posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí – Posuzování stupně závislosti pro účely příspěvku na péči ze dne 27. 10. 2014, č. j. 2014/9245-721 (dále jen „metodický pokyn“) má schopnost orientace dva rozměry – smyslový a duševní, tj. zvládání této základní životní potřeby se posuzuje ve vztahu k zachování smyslových a duševních či mentálních schopností. Přiměřenost duševních schopností se hodnotí ve vztahu k uvědomění si vlastní identity v prostředí a čase, k schopnosti poznávat a řešit či rozhodovat obvyklé, každodenní situace, úkoly a problémy a k schopnosti regulovat své chování v přirozeném sociálním prostředí. Podle čl. 6 odst. 2 písm. c) věty druhé metodického pokynu platí, že k neschopnosti orientace z důvodu „nedostatku duševních kompetencí“ vede také např. středně těžká, těžká a hluboká MR, dále středně těžká a těžká demence nebo jiná těžká psychická postižení, která působí narušení duševních kompetencí s prokazatelnými dlouhodobými těžkými poruchami orientace. Již výše bylo uvedeno, že posudková komise dospěla k závěru, že u žalobkyně nebylo prokázáno postižení ve smyslu ztráty orientace. Ze správního spisu je přitom zřejmé, že tento závěr odpovídá lékařským zprávám i sociálnímu šetření, z nich vyplynulo, že žalobkyně je orientovaná osobou, místem, časem. Ačkoli žalobkyně trpí úzkostně depresivní poruchou a Aspergerovým syndromem (navíc vysoce funkčním), z ničeho nevyplývá, že by u ní byla dáno těžké psychické postižení působící narušení duševních kompetencí s prokazatelnými dlouhodobými těžkými poruchami orientace. Podle názoru soudu je ze správního spisu zřejmé, že obtíže žalobkyně souvisejí především s pocitem nejistoty v sociálních situacích a vyloučenosti z kolektivu, což je umocněno obdobím dospívání. Ze správního spisu neplyne a žalobkyně neuváděla konkrétní skutečnosti prokazující, že je u ní narušena schopnost řešit každodenní situace a orientoval se v nich do té míry, že by to vedlo k nezvládnutí základní životní potřeby orientace. Soud považuje argumentaci posudkové komise v části stran zvládání základní životní potřeby orientace za dostatečnou a přesvědčivou.
26. K základní životní potřebě komunikace posudková komise uvedla, že žalobkyně je schopna se vyjadřovat a dorozumět s jinými osobami, chápe obsah sdělovaných a přijímaných zpráv,

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

rozumí všeobecně používaným zvukovým a obrazovým signálům, je schopna psát, mobilní telefon ovládá v běžném rozsahu. Podle názoru posudkové komise žalobkyně zvládá tuto základní životní potřebu v rámci širší normy jako dítě stejného věku bez zdravotního postižení. Stejně jako v případě základní životní potřeby orientace, i k základní životní potřebě komunikace žalobkyně argumentovala především tím, že jí komunikační potíže způsobuje porucha autistického spektra, v jejímž důsledku nedovede efektivně komunikovat s ostatními lidmi. Žalobkyně nicméně ve správním řízení ani v podané žalobě neuváděla, že nezvládá jednotlivé úkony základní životní potřeby komunikace, jak byly vymezeny výše. Ze sociálního šetření a z lékařských zpráv, které jsou součástí správního spisu, vyplývá, že navazuje kontakt, rozumí obsahu komunikace a odpovídá na otázky. Skutečnost, že žalobkyně vlivem poruchy autistického spektra cítí nepříjemné pocity při komunikaci s cizími lidmi a při této komunikaci dochází k nedorozuměním, nepovažuje soud za neschopnost zvládat tuto základní životní potřebu v přijatelném standardu. Soud se s dostatečně přesvědčivým odůvodněním posudkové komise stran zvládání základní životní potřeby komunikace žalobkyní ztotožňuje.

27. K námitce žalobkyně, že do diagnostického souhrnu nebyla zahrnuta diagnóza uterus duplex, soud připouští, že ve výčtu podkladů, z nichž vycházel ve svém posudku ze dne 22. 11. 2022 posudkový lékař Okresní správy sociálního zabezpečení Most, je uvedena zpráva z ordinace gynekologie Chomutov ze dne 6. 1. 2022 a diagnóza uterus duplex zároveň není uvedena v diagnostickém souhrnu posudků posudkového lékaře ani posudkové komise. Soud uvedenou diagnózu žalobkyně nijak nezpochybňuje, nicméně mu není zcela zřejmé, jaký vliv na měla mít na posouzení předmětné věci, tj. zvládání základních životních potřeb orientace a komunikace žalobkyní trpícím Aspergerovým syndromem.
28. Soud k argumentaci žalobkyně dále shledal, že se obsah podané žaloby evidentně míjí s úkony namítaných základních životních potřeb orientace a komunikace a žalobkyně nepředestřela relevantní zdůvodnění, z jakých důvodů tyto základní životní potřeby není schopna zvládat v přijatelném standardu úměrně svému věku. Ačkoli soud chápe, že pro žalobkyni může být s ohledem na období dospívání a diagnostikovanou poruchu autistického spektra obtížné navazovat kontakt s ostatními lidmi a vést s nimi plnohodnotnou komunikaci, tato skutečnost ještě sama o sobě nevede k nezvládání základních životních potřeb v míře zakládající nárok na příspěvek na péči. Zároveň soud neshledal, že by žalobkyně byla ve správním řízení obviňována ze simulace či byly její potíže jakýmkoli způsobem zlehčovány. Posudková komise přesvědčivě vysvětlila, z jakých důvodů u žalobkyně neuznala ze nezvládnuté základní životní potřeby orientace a komunikace. Soud na tomto místě upozorňuje, že schopnost vstupovat do vztahů s jinými osobami, účastnit se vzdělávání a vyřizovat své záležitosti jsou úkony spadající pod základní životní potřebu osobní aktivity, která byla žalobkyni uznána za nezvládnutou. Soud nereagoval na argumentaci žalobkyně stran základních životních potřeb péče o zdraví a osobní aktivity, neboť je posudková komise uznala za nezvládnuté. Tvrzení žalobkyně, že přístup společnosti vůči lidem trpícím autismem je netolerantní, soud považuje za obecný povzdech nemající kvalitu žalobního bodu a nesměřující proti důvodům napadeného rozhodnutí.
29. Soud se dále zabýval námitkou žalobkyně, že se posudková komise v posudku ze dne 25. 4. 2023 dostatečně nevypořádala s doloženými lékařskými zprávami. Z posudku je podle názoru soudu jednoznačně zřejmé, že žalobkyní namítané lékařské zprávy MUDr. Š., včetně těch ze dne 19. 10. 2022 a 26. 1. 2023, měla posudková komise k dispozici a ve svých závěrech z nich vycházela. Zároveň soud neshledal, že by závěry těchto lékařských zpráv byly

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

v rozporu s posudkovým hodnocením. Zpráva PhDr. T. ze dne 8. 7. 2020, v níž byla žalobkyni definitivně stanovena diagnóza poruchy autistického spektra, byla rovněž součástí podkladů, z nichž vycházela posudková komise, která navíc stanovenou diagnózu poruchy autistického spektra nijak nezpochybnila. Soud tedy nepřisvědčil námitce žalobkyně, že posudky posudkového lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Most a posudkové komise jsou v rozporu s nálezy z psychiatrie a psychologie.

30. Soud shrnuje, že posudek posudkové komise ze dne 25. 4. 2023 se opíral o dostatečné podklady, o výsledky sociálního šetření ze dne 7. 9. 2022, spisovou dokumentaci a doložené lékařské zprávy. Zdravotní stav žalobkyně byl při jednání posudkové komise dne 25. 4. 2023 zhodnocen odborným lékařem v oboru dětské psychiatrie MUDr. P. Z. Posudek se vyjádřil ke všem žalobkyní zpochybňovaným základním životním potřebám, závěrům ze sociálního šetření a posudková komise své závěry dostatečným způsobem odůvodnila. Soud tedy shledal posudek posudkové komise ze dne 25. 4. 2023 přesvědčivým, úplným a objektivním. Posudkem posudkové komise došlo dle soudu k dostatečné objektivizaci zdravotního stavu žalobkyně a jejích schopností zvládat základní životní potřeby. Námitku nedostatečného vyhodnocení dopadu zdravotního postižení žalobkyně na schopnost zvládat základní životní potřeby soud shledal nedůvodnou.
31. Soud v souladu s § 52 odst. 1 s. ř. s. neprovedl dokazování dokumentací úřadu práce a posudkovou dokumentací Okresní správy sociálního zabezpečení Most, neboť tyto listiny jsou součástí správního spisu a v rámci správního soudnictví se dokazování správním spisem neprovádí.
32. S ohledem na shora uvedené skutečnosti tedy soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. ve výroku rozsudku zamítl.
33. Současně soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně nebyla ve věci úspěšná a žalovanému náhrada nákladů řízení nepřísluší, navíc je ani nepožadoval.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

Ústí nad Labem 18. října 2024

JUDr. Petr Černý, Ph.D. v.r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.